

městnance či třetí osobu (ve skutečnosti v r á t i t i), bude-li jeho pohledávka proti zaměstnanci uspokojena. Za zajišťovací převod sluší pokládati, dává-li se služební záruka v hotovosti: zaměstnavatel, pokud jsou mu peníze odevzdány, nabývá k nim vlastnického práva a má povinnost vrátiti je ve stejné hodnotě (výši), jakmile jimi zajištěná pohledávka zanikne uspokojením zaměstnavatelovým, resp. nevznikne-li vůbec. Dává-li se záruka (kauce) v hotovosti v penězích, možno mluvit o služební záruce v užším slova smyslu.

4. Pro posouzení otázky, v jaké formě a s jakými modalitami může býti služební záruka zřízena, jest rozhodné, kterými právními předpisy se řídí pracovní poměr mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, z něhož vycházejí závazky, které zárukou mají býti zajištěny. Jako zásadu lze vytknouti, že otázku právní povahy služebních kaucí a posuzování následků s tím spojených jest řešiti podle občanského zákoníka, pokud speciální zákony o pracovním poměru nemají o služebních zárukách (kaucích) jiného ustanovení. Tomu tak jest pouze ve dvou případech: podle §§ 35 a 36 zákona ze dne 13. ledna 1914, č. 13 ř. z. o statkových úřednících (viz níže sub 6) a podle §§ 45 a 46 zákona ze dne 11. července 1934, č. 154 Sb. z. a n., o soukromých zaměstnancích (viz níže sub 7).

5. Občanský zákoník nemá zvláštního ustanovení o služebních kaucích. Jest proto při řešení shora uvedených otázek použití všeobecných ustanovení občanského zákoníka o zástavní smlouvě, pokud zřízení služební záruky má povahu této smlouvy, a o zajišťovacím převodu. Jest nepochybné, že podle občanského zákoníka může býti zřízena služební záruka v obou těchto formách.

Je-li služební záruka zřízena ve formě zástavní smlouvy, platí tato pravidla:

a) dává-li se zaměstnavateli do zástavy věc movitá, jest třeba, aby ji vzal do uschování; při zastavení věci nemovité musí si dáti zaměstnavatel vložiti pohledávku do pozemkových knih (§ 451 obč. zák.); dává-li se do zástavy pohledávka, musí to býti oznámeno dlužníku (správně poddlužníku);

b) zakázána jest úmluva (§ 1371 obč. z.)

aa) že věc daná zástavou má připadnout po splatnosti pohledávky zaměstnavateli,

bb) že zaměstnavatel bude moci zciziti zástavu podle libosti nebo za cenu předem určenou nebo si ji ponechati,

cc) že osoba, která zástavu dala, nesmí ji nikdy vyplatiti, nemovitost jinému zastaviti,

dd) že zaměstnavatel nesmí požadovati po splatnosti zcizení zástavy;

c) neplatná jest vedlejší úmluva, že zaměstnavateli má náležeti právo pořívati (t. j. užívati beze všeho omezení) zástavy (zákaz t. zv. antichrese). Může mu býti dovoleno jen užívání zástavy (t. j. užívání jen pro jeho potřebu), při čemž toto užívání musí se dít způsobem neškodným (§ 1372 obč. zák.);

d) zaměstnavatel jest povinen věc danou mu do zástavy bedlivě opatrovati a ručí za to, ztratí-li se jeho vinou (§ 459); pokud by jeho zaviněním zástava byla ztracena, jest povinen nahraditi škodu tím vzešlou tomu, kdo zástavu zřídil;

e) pokud cena zástavy vinou toho, kdo ji zřídil (zástavce), nebo pro vadu věci, která teprve po zřízení vyjde najevo, nestačí krýti dluh, jest zaměstnavatel oprávněn žádati na zástavci, aby mu dal jinou postačitelnou zástavu (§ 458),

f) zaměstnavatel jest povinen, jde-li o zástavu ruční, vydati zástavci zástavní list a popsati v něm znaky, jimiž se zástava vyznačuje (§ 1370),

g) nebyl-li zaměstnavatel uspokojen, jakmile mu vznikla proti zaměstnanci zanedbáním jeho povinností pohledávka, pro jejíž zajištění zástava byla zřízena, jest oprávněn žádati za soudní dražbu zástavy,

h) bude-li pohledávka zaplácena nebo nevznikne-li pohledávka v době, na kterou byla zástava zřízena, jest zaměstnavatel povinen zástavu vrátiti.

Služební záruka může býti zřízena s hlediska předpisů občanského zákoníka též ve formě zajišťovacího převodu. Věc, která má býti jistotou za pohledávky zaměstnavatelovy, převeze se do jeho vlastnictví, při čemž se ujednává, že zaměstnavatel jest povinen věc převésti nazpět do vlastnictví toho, kdo mu věc odevzdal, bude-li uspokojena jeho pohledávka, která převodem byla zajištěna. Nebude-li pohledávka uspokojena, není zaměstnavatel povinen věc vrátiti. (Dokončení.)

JUDr. JOSEF POLÁK:

K otázce nároku pomocných zaměstnanců stát. drah na pensi.

Pensijní nároky zaměstnanců československých státních drah vůči »Pensijnímu fondu čs. státních drah« řídí se stanovami téhož.

Důležitým, ale samozřejmým ustanovením jejich jest pro úvahy zde uvedené § 25, jenž

připouští jejich platnost, pokud ustanovení do nich pojatá plynou z vládního nařízení z 5. března 1927, č. 15 Sb. z. a n.

§ 7 stanov jedná o nárocích člena na pensi. Podle odst. 1. čís. 1 cit. paragrafu nabývá

definitivní zaměstnanec nároku na pensi, jestliže byl přeložen do výslužby a dovršil přede dnem vstupu do výslužby deset skutečných aneb započtených členských roků. Podle odst. 3. čís. 1 téhož paragrafu nabývá p o m o c n ý zaměstnanec nároku na pensi za těchž okolností s dalším předpokladem, dovršil-li přede dnem zániku služebního poměru 60. roku věku. Vzhledem k tomuto znění stanov a neznalosti ustanovení § 135 vládního nařízení č. 15 Sb. z. a n. z r. 1927 připraví se o pensijní důchod mnozí pomocní zaměstnanci, již byli po 10letém členství v pensijním fondu ze služeb vypovědění ještě před dovršením 60. roku věku. Dlužno zde vytknouti státní správě železniční, jež pensijní fond spravuje, nejen nedostatek povinné benevolence, ale i to, že i když některý nahodile informovaný člen svoje pensijní nároky nesprávným a protizákonným výměrem mu nepřiznané reklamuje, jest železniční správou důsledně odmítán. Zásadní rozhodnutí našich nejvyšších soudních instancí dosud vydána nebyla a jsou pouze oběma stranami jistě netrpělivě očekávána. Vládní nařízení ze dne 5. března 1927, č. 15 Sb. z. a n. z r. 1927, o úpravě platových a některých služebních poměrů zaměstnanců čs. státních drah jedná ve svém IV. dílu (§§ 135—136), části druhé, o změně služebního poměru pomocného zaměstnance v služební poměr zřízení čs. státních drah. § 135, odst. 1., zní: »Pomocní zaměstnanci, kteří nebyli do 12. roku nepřerušené uspokojivé služby ztrávené ve vlastnosti plně zaměstnaného pomocného zaměstnance ustanovení na systemisované služební místo zřízené, staví se co do služebního poměru na roveň zřízencům čs. státních drah, o nichž jedná první část tohoto nařízení. Při tom zůstávají nadále na systemisovaných služebních místech pomocných zaměstnanců. Podle ustanovení 3. odst. § 135 platí co do jich služebního poměru všechny předpisy upravující služební poměr zřízenců. Tím jest přímo řečeno, že podle § 133 vl. nař. mohou se (fakultativní projev železniční správy) pomocní zaměstnanci státi zřízenci, t. j. definitivními zaměstnanci ještě před uplynutím 12leté nepřerušené uspokojivé služby, ale podle § 135 vl. nař. mají přímo subjektivní právní nárok, aby byli po uplynutí takové služby ve svém služebním poměru na roveň postaveni zřízencům, t. j. definitivním zaměstnancům. Znění 1. odst. § 135 jest tak kategoricky přesné, že vylučuje každoukoliv pochybnost o subjektivním právním nároku zaměstnance, a to ipsa lege bez jakéhokoliv projevu (žádosti, prohlášení, přihlášky, výměru, dekretu, jmenování, povýšení atp.) zaměstnance neb zaměstnavatele. Po uplynutí 12leté služby jest tudíž

pomocný zaměstnanec samotným zákonem automaticky jmenován definitivním zřízencem. (Tak na rozdíl zaručuje na př. 2. odst. § 128 vlád. nař. 15/1927 taktéž subjektivní právní nárok, ale ne automaticky ipsa lege, nýbrž n a ž á d o s t.)

§ 136 vypočítává vyčerpávajícím způsobem, poukazuje na příslušná ustanovení vládního nařízení, ony poměry, v nichž zaměstnanci uvedení v § 135 nejsou na roveň postaveni jmenovaným definitivním zřízencům, nýbrž v nichž se řídí ještě předpisy platnými pro pomocné zaměstnance. Tak přes to, že byl jejich poměr změněn v poměr zřízenecský, platí pro ně nadále ustanovení druhé části dílu II. o odpočívých a zaopatřovacích plattech pomocných zaměstnanců, ovšem v y j í m a j e § 128.

Právě toto ustanovení vylučuje jakoukoliv pochybnost o subjektivním právním nároku zaměstnanců, uvedených v § 135 na pensijní požitky. § 128 vládního nař. pojednává o výjimečném případě, kdy pomocný zaměstnanec nabývá nároku na pensi. Odpovídalo jistě úmyslu zákonodárce, odstraniti toto ustanovení jako přebytečné tam, kde jsou přesnější předpisy o nabytí nároku na pensi a takové předpisy jsou právě ony, jež pojednávají o vzniku na pensi u definitivních zřízenců. Kdyby totiž po odstranění platnosti § 128 na zaměstnance § 135 nebylo třeba dáti tento zde uvedený výklad, byl by pak zaměstnanec uvedený v § 135 na tom hůře co do vzniku nároku na pensi, než ten zaměstnanec, jenž nesloužil po dobu 12 let způsobem v § 135 uvedeným.

Přirozeně se má věc jinak u ostatních ustanovení části II. dílu (§§ 126—132, vyjímaje 128), jež platí nadále pro pomocné zaměstnance i zřízence § 135. Tato pojednávají jen o výši pensijních nároků. Tím jest řečeno, že výši výslužného dlužno určití podle základny platné pro pomocné zaměstnance. Toto nutno odůvodniti tím, že pro určení výše výslužného jest směrodatným naposledy pobíraný plat a plat zřízení uvedeného v § 135 v činné službě rovná se platu pomocného zaměstnance, což vyplývá ze znění 2. věty odstavce 1. § 135.

Nabývají tudíž pomocní zaměstnanci, kteří 12 roků nepřerušené uspokojivě sloužili u státních drah, nároku na pensi podle 1. odst. § 7 pensijních stanov, t. j. jako definitivní zaměstnanci a nikoliv podle odst. 3. téhož paragrafu, t. j. jako zaměstnanci pomocní, tudíž dovršili-li 10 skutečných neb započtených členských roků v pensijním fondu, a byli dáni do výslužby, resp. vypovědění, není třeba dalších předpokladů, zejména ne, aby dovršili 60. rok věku.